

Uppföljning av Handlingsplan för likabehandling av studenter vid Stockholms universitet 2008

Enligt lagen (SFS 2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan ska universitetet i sin årliga likabehandlingsplan redovisa av hur planerade åtgärder från föregående års plan har genomförts.

För kartläggningssyfte skickades i början av december 2008 en enkät till samtliga institutioner eller motsvarande vid Stockholms universitet. Av de tillfrågade svarade 71 av 76.

Innehåll

Projekt av övergripande karaktär under 2008 2

1. Översyn av "Åtgärdsprogram mot sexuella trakasserier"..... 2
2. Information om jämlikhet och likabehandling på Stockholms universitets webbplats . 2
3. Anonyma examinationer..... 2
4. Mall för likabehandlingsplaner vid institutioner och enheter 2
5. Information och utbildning om likabehandling (inom ordinarie verksamhet)..... 3
6. Alla specifika mål ska följas upp kontinuerligt. 3
7. En likabehandlingsplan för 2009 ska utarbetas. 3

Institutioners och enheters likabehandlingsarbete under 2008 4

Särskilda, riktade åtgärder 6

1. Kön 6
2. Etnisk tillhörighet..... 6
3. Religion eller annan trosuppfattning 7
4. Sexuell läggning..... 7
5. Funktionshinder 7

Specifika åtgärder och projekt under 2008..... 9

Studentavdelningen

Projekt av övergripande karaktär under 2008

1. Översyn av ”Åtgärdsprogram mot sexuella trakasserier”

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen och chefen för Personalavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren och personalexpert, samt en arbetsgrupp med representanter från universitetets olika delar.

Uppföljning: Arbete har påbörjats, en anpassning av programmet till diskrimineringslagen återstår.

2. Information om jämlikhet och likabehandling på Stockholms universitets webbplats

- Information om vilka kontaktpersoner som finns på de olika institutionerna
- Institutionernas respektive likabehandlingsplaner
- Aktuell information om till exempel utbildningar som anordnas i likabehandlingsfrågor
- Information om likabehandling, handläggningsordning vid trakasserier och kontaktpersoner på engelska

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Information har lagts ut under 2008, men alla punkter är inte genomförda.

3. Anonyma examinationer

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Kartläggning har genomförts, vid 9 institutioner/motsvarande, vilka utbildar studenter, finns möjligheten för studenter att examineras anonymt.

4. Mall för likabehandlingsplaner vid institutioner och enheter

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Har delvis genomförts. Under året har beslut fattats att det inte finns resurser för att utveckla en mer omfattande universitetsövergripande mall, dessutom bedöms det inte vara ändamålsenligt. I stället genomförs det årligen en enkätundersökning där institutionernas likabehandlingsarbete utvärderas. Institutionerna ska genomföra minst tre åtgärder under varje år, som har till mål att öka delaktigheten och minska risken för trakasserier eller diskriminering vid institutionen. En enklare mall för detta ändamål har utformats och ska implementeras under 2009.

5. Information och utbildning om likabehandling (inom ordinarie verksamhet)

Ansvarig: Chefen för Personalavdelningen respektive Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Följande utbildningstillfällen genomfördes under 2008:

- Introduktion för nyanställda prefekter (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Grundutbildning för nya skyddsombud (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Introduktion för nyanställda (likabehandling är ett delmoment i utbildningen), ett tillfälle varje termin
- Fortbildning för arbetsledare och skyddsombud (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Fortbildning för studievägledare
- Information till studenter vid Högre praktisk förvaltningsutbildning (mångfald/likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Information under Välkomstdagen (likabehandling är ett delmoment i introduktionen som vänder sig till alla nya studenter)
- Besök vid lärarmöten och liknande på institutionerna (löpande verksamhet)
- Medverkan vid Mitterminsdagarna, vårterminen 2008
- I april 2008 arrangerades ett seminarium med föredrag av Peter Nobel och därpå följande paneldebatt med Olle Brynja (JämO), Ida Gulbrandsen (SUS), Katri Linna (DO), Angela Nilsson (CEIFO), Peter Nobel, Hans Ytterberg (HomO). Moderator var Sofia B. Karlsson (SFS).

6. Alla specifika mål ska följas upp kontinuerligt.

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren samt respektive prefekt eller motsvarande

Uppföljning: Görs främst i och med denna sammanställning.

7. En likabehandlingsplan för 2009 ska utarbetas.

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Har utarbetats och fastställts tillsammans med uppföljningen av 2008 års likabehandlingsplan.

Institutioners och enheters likabehandlingsarbete under 2008

- **Vid introduktionsdagar** vid institutioner/enheter för studenter ska **information särskilt ges om likabehandling.**

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Uppföljning: 30 institutioner/enheter uppger att studenterna informeras vid introduktionsdagar.

- En **kritisk diskussion ska föras kring kurslitteratur** som kan uppfattas som kränkande avseende kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder. Ibland är det ofrånkomligt att beskrivningar, teorier eller påståenden i litteraturen uppfattas som kränkande. Sådan litteratur bör dock inte användas om användandet inte går att motivera på ett tillfredsställande sätt. En metod för att kartlägga studenternas uppfattning om litteraturen är att fråga om detta i kursutvärderingar.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Uppföljning: Har inte kunnat följas upp särskilt.

- Studenter och anställda vid institutionen ska få **kunskap om likabehandling** och de fem diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder genom att erbjudas **seminarier och föreläsningar.**

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Uppföljning: 20 institutioner/enheter uppger att seminarier och föreläsningar inom jämlikhetsområdet arrangerats för anställda. 4 institutioner/enheter uppger att seminarier och föreläsningar inom jämlikhetsområdet arrangerats för studenter vid sidan av ordinarie kursutbud.

- Sammanställa **kontaktinformation och handlingsplan** för hur trakasserier ska hanteras vid institutionen. Informationen kan med fördel publiceras på institutionens hemsida och anslås vid studentexpeditionen så att den lätt nås av såväl studenter som anställda.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Uppföljning: 39 institutioner/enheter uppger att det finns en särskild handlingsplan med kontaktinformation.

- **Frågan om progression av genusperspektiv och andra mångfaldsperspektiv beaktas i nivåbestämningen av kurser.**

Studenters (o)lika villkor ska beaktas i mål och kravspecifikationer (lärandemål/learning outcomes). De krav som ställs på studenterna ska granskas kritiskt. Bristen på progression i inslagen av genus i utbildningen är ett allmänt problem i högskolan och arbetet med formuleringen av

”lärandemål” utgör ett bra tillfälle att precisera på vilket sätt progressionen kan ske.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Kursansvarig eller den prefekten utser

Uppföljning: Har inte kunnat följas upp särskilt.

- Vid praktik eller motsvarande verksamhet utanför universitetet som ingår i utbildningen ska **praktikplatsen, eller motsvarande, informeras om universitetets likabehandlingspolicy** och påminnas om det ansvar som följer av den arbetsrättsliga lagstiftningen. Denna information ska även ges till studenten. Exempel på sådan information finns under www.su.se/jamlikhet.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Kursansvarig eller den prefekten utser

Uppföljning: Har inte kunnat följas upp särskilt.

Särskilda, riktade åtgärder

Som ett komplement till de ovan presenterade åtgärderna följer en redogörelse över de specifika insatser som fanns med i planeringen för likabehandlingsarbetet under 2008 inom de fem diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

1. Kön

Främjande åtgärder:

- **Schemaläggning** av undervisning, förläggning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen ska i största möjliga mån göras med hänsyn tagen till studenter med familjeförpliktelser. Undervisning och tentor bör i möjligaste mån förläggas till vardagar under dagtid. (Gäller ej kvällskurser.) I de fall då tentor och obligatorisk undervisning inte kan förläggas till vardagar under dagtid ska alternativ erbjudas studenter med föräldrans ansvar. Möjligheten att byta undervisningsgrupp för att anpassa rutiner kring föräldraskap ska i största möjliga mån beaktas.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Kursansvarig eller den prefekten utser

Uppföljning: 31 institutioner anger att det vidtagits åtgärder för att underlätta för studenter med barn. Flera institutioner uppger att man försöker att hålla schemalagd undervisning efter 09.00 och före 16.00, och genom att vara flexibla med studenternas val av undervisningsgrupper. Främst anges att man försöker lösa individuella problem med individbaserade åtgärder. Flera anger att de inte vidtagit åtgärder då det inte uttryckts något behov av Anpassningar.

2. Etnisk tillhörighet

Främjande åtgärder:

- Deltagande vid mässor och festivaler med mångfaldsinriktning¹, arbete med informationsstrategi för att nå grupper som är underrepresenterade vid Stockholms universitet

Ansvarig: Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Studie- och karriärvägledningen med studentinformatörerna, samt enstaka institutioner

Uppföljning: Stockholms universitet har inte medverkat vid mässor och festivaler med särskild mångfaldsinriktning. Strategin har istället varit att använda samma information till alla potentiella studenter, men i bredare informationskanaler och med riktad besöksverksamhet till gymnasieskolor där mångfalden av etnisk tillhörighet bland innevånarna är större än i andra områden. Stockholms universitet

¹ Jämför Stockholms universitets handlingsplan för breddad rekrytering 2006-2008. (Dnr 121-0013-05).

har också medverkat vid 08-festivalen, Saco-mässan och studentmässor i till exempel Örebro och Göteborg.

3. Religion eller annan trosuppfattning

Främjande åtgärder:

- **Schemaläggning** av undervisning, förläggning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen ska i största möjliga mån göras med hänsyn tagen till studenter som av religiösa skäl inte har möjlighet att delta på vissa religiösa helgdagar. Studenter som inte kan tentera vissa dagar på grund av religiösa skäl bör meddela detta vid terminsstart. Institutionen/enheten bör informera studenter om att de som av religiösa skäl inte kan tentera vid vissa tider bör meddela detta till institutionen snarast, helst redan vid terminsstart.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Kursansvarig eller den prefekten utser.

Uppföljning: 14 institutioner uppger att man vidtagit åtgärder för att underlätta för studenter som av religiösa skäl inte kan delta i undervisning eller examination vid vissa tidpunkter. Främsta åtgärden som uppges är att man undviker obligatorisk undervisning på fredagar, men att anpassningarna oftast sker individuellt. Flera anger att de inte vidtagit åtgärder då det inte uttryckts något behov av anpassningar.

4. Sexuell läggning

Främjande åtgärder:

- För att bryta det heteronormativa perspektivet bör det, i möjligaste mån, i undervisningen användas **exempel** där samkönade par och homosexuell samlevnad figurerar lika naturligt som olikkönade par och heterosexuell samlevnad.

Uppföljning: Ingen särskild uppföljning har kunnat göras.

5. Funktionshinder

Främjande åtgärder:

- **Listor över kurslitteraturen** ska vara bestämda och finnas tillgängliga i god tid för att underlätta för studenter med läshinder/biblioteket att kunna beställa och erhålla litteratur på anpassat medium inför studiestarten.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Kursansvarig eller den prefekten utser.

Uppföljning: 42 institutioner uppger att det alltid eller oftast finns listor över kurslitteratur tillgängliga åtta veckor före kursstart.

- **Särskilt och lämpligt stöd** till studenter med funktionshinder ska erbjudas vid examination.

Ansvarig: Prefekten eller motsvarande

Operativt ansvarig: Examinator i samråd med Studentavdelningens samordnare för studenter med funktionshinder.

Uppföljning: Arbetet sker kontinuerligt. De studenter som uttrycker behov, p.g.a. funktionshinder, av anpassningar i samband med examination, ges möjlighet till sådana. Under 2008 erhöll 400 studenter särskilt pedagogiskt stöd vid Stockholms universitet.

- **Stockholms universitets lokaler och verksamheter**, inklusive undervisning och utbildning samt informationsspridning, ska kontinuerligt undersökas i syfte att tillgängliggöra och underlätta för studenter med funktionshinder.

Ansvarig: Chefen för Tekniska avdelningen, Referensgruppen för handikappfrågor samt Prefekter eller motsvarande

Operativt ansvarig: Chefen för Tekniska avdelningen, Samordnare för studenter med funktionshinder, Chefen för IT-avdelningen.

Uppföljning: Ingen särskild undersökning har gjorts under 2008, men antalet resursrum har ökats från fem till sju och rummen har utrustats med nya datorer. Under våren 2009 kommer Handikappservice att genomföra en enkätundersökning bland studenterna för att kartlägga hur servicen uppfattas.

- **Särskilda informationsinsatser** riktade mot intresse- och handikapporganisationer

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen

Operativt ansvarig: Samordnaren för studenter med funktionshinder

Uppföljning: Samordnaren har medverkat och informerat vid ett flertal externa verksamheter, bl.a. vid Aspergercenter i Stockholm (föräldrar och ungdomar), vid Tema: Arbete och funktionsnedsättning i Upplands Väsby och vid en av specialklasserna för Aspergerelever på Östermalm.

- **Tolkservice** till döva, dövblinda och hörselskadade studenter ska erbjudas i studierelaterade situationer.

Ansvarig: Enhetschefen vid Enheten för utbildningstolkning.

Operativt ansvarig: Enhetschefen vid Enheten för utbildningstolkning.

Uppföljning: Verksamheten har genomförts planenligt. Under 2008 gavs tolkservice till 31 studenter vid Stockholms universitet. Dessutom deltog 19 teckenspråkiga studenter i undervisning på teckenspråk med teckenspråkskunniga lärare (d.v.s. utan tolk från Tolkservice). Av de 31 studenterna, som gavs tolkservice, var fem studenter på forskarnivå.

Specifika åtgärder och projekt under 2008

Som ett komplement till de ovan presenterade åtgärderna följer en redogörelse över de specifika insatser som fanns med i planeringen för likabehandlingsarbetet under 2008 inom de fem diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

- **Färdigställa riktlinjer för att underlätta studier och föräldraskap**

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen
Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Riktlinjer togs fram, men rektorskonseljen beslutade att sådan inte behövdes. I stället uppdrogs Planeringsenheten att arbeta för att förslagen inarbetades i den ordinarie verksamheten, Byggnadsplaneringen gavs i uppdrag av förvaltningschefen att utreda möjligheten att öka antalet skötbord och amningsrum. Studentavdelningen gavs i uppdrag av förvaltningschefen att utreda möjligheten att erbjuda barnpassning inom universitetets lokaler. Slutrapporten för den utredningen lämnades till Chefen för Studentavdelningen den 15 december 2008. Muntlig avrapportering gjordes till förvaltningschefen den 19 januari 2009.

- **Förenkla för studenter att påtala kränkande kurslitteratur via webben**

Ansvarig: Jämlikhetssamordnaren
Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Information och webbplats för ändamålet har tagits fram, men inte publicerats under 2008.

- **Analys av likabehandlingsaspekter i UPC:s kursutbud**

Ansvarig: Jämlikhetsgruppen
Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Har inte genomförts.

- **Multikulturell almanacka**

Ansvarig: Chefen för Studentavdelningen
Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Uppföljning: Multikulturell almanacka köptes in från Mångkulturellt centrum i Botkyrka och distribuerades till alla institutioner/enheter eller motsvarande. 18 institutioner anger att de kommer att köpa in en multikulturell almanacka för 2009.